4121201 วิทยาศาสตร์ข้อมูลเบื้องต้นและการ วิเคราะห์ข้อมูล

Chapter 5 Python Programming For Data Science part2

กิจกรรม 5: Data Structure

#Basic Data Structures ที่ใช้กันเยอะ ๆ ใน Python

- **list:** [1,2,3,4,5]

- tuple: (1,2,3,4,5)

- **dictionary:** {'A': 1, 'B': 2, 'C': 3}

List

- Oลิสต์ (list) คือรายการที่เราสามารถปรับเปลี่ยนรายการได้ตลอดเวลา
- Oลิสต์ใช้สัญลักษณ์ [] คั่นด้วยเครื่องหมายคอมมา ,

เช่น ลิสต์ของความสูงนักเรียนในกลุ่ม 5 คน มีดังนี้

[163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]

เราสามารถนำลิสต์มาเก็บในตัวแปรได้ ทำให้ตัวแปรเดียวสามารถเก็บค่าไว้ได้หลายค่า เช่น

ลิสต์ความสูงของนักเรียนในกลุ่ม

student_heights = [163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]

print('student heights =', student_heights)

student heights = [163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]

แบบฝึกหัด 5.1

ลองสร้างลิสต์จากรายการสมาชิกดังต่อไปนี้ [10, 20, 30, 40, 50] แล้วเก็บลงในตัวแปร my_list และสั่งพิมพ์ ตัว แปร my_list

ขนาดของลิสต์

เราสามารถหาขนาดของลิสต์ได้ด้วยคำสั่ง len ซึ่งย่อมาจากคำว่า length เช่น

student_heights = [163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]

len(student_heights)

₩5

แบบฝึกหัด 5.2

จงหาขนาดของลิสต์จากตัวแปร my_list จากนั้นเก็บค่าที่ได้ในตัวแปร my_length แล้วพิมพ์ค่าของตัวแปร ดังกล่าวออกหน้าจอ

my_list = [157, 158, 159, 160]

Python Index

0	1	2	3	4	5

index ใน Python เริ่มที่ค่าศูนย์ (0)

การดึงค่าแต่ละตำแหน่ง

10	20	30	40	50	60
0	1	2	3	4	5

เราสามารถดึงค่า ได้ด้วยการระบุตำแหน่ง เช่น

 $word[0] \rightarrow 10$

 $word[1] \rightarrow 20$

 $word[2] \rightarrow 30$

การเข้าถึงสมาชิกภายในลิสต์

- เราสามารถเข้าถึงสมาชิกแต่ละตัวในลิสต์ด้วยการ ระบุตำแหน่งของสมาชิกที่เราต้องการ
- การนับตำแหน่ง (index) ของสมาชิก จะเริ่มต้น จาก 0 เสมอ
- เช่น student_heights[0] จะแทนสมาชิกตัวแรก ของลิสต์ความสูงของนักเรียน ในขณะที่ student_heights[1] จะแทนสมาชิกตัว ที่ 2 ของลิสต์ ฯลฯ

```
เช่น
student heights = [163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]
print(student heights[0])
print(student heights[1])
print(student heights[2])
₩ 163.5
   150.0
   167.0
```

หากเราระบุตำแหน่งเกินจากขนาดของลิสต์ คอมพิวเตอร์จะฟ้องออกมาด้วยคำว่า IndexError ซึ่งแปลว่า ระบุค่าตำแหน่งเกินขนาดของลิสต์ เช่น

```
student_heights = [157, 159, 161, 162, 165]
print(student_heights[10]) #ทั้งๆ ที่ลิสต์ student_heights มีขนาดแค่ 5 ตัว
```

♦ IndexError: list index out of range

การเปลี่ยนแปลงสมาชิกภายในลิสต์

แปร

เราสามารถเปลี่ยนแปลงสมาชิกภายในลิสต์ โดยการใช้เครื่องหมาย = เหมือนกับการกำหนดค่าในตัว

เช่น เราสามารถเปลี่ยนสมาชิกตัวที่ 2 ของลิสต์ student_heights จากค่า 150.0 ให้เป็นค่า 180.0 ได้

student_heights= [163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]

student heights[1] = 180.0

print(student_heights)

(163.5, 180.0, 167.0, 161.25, 170.0)

การเลือกบางส่วนของลิสต์ (slicing)

นอกจากเราจะสามารถเลือกสมาชิกบางตัวในลิสต์ได้แล้ว เรายังสามารถเลือกบางส่วนของลิสต์ได้ด้วย คำสั่งเลือกบางส่วน (slicing): ลิสต์[a : b] จะเลือกสมาชิกตั้งแต่ index ที่ a จนถึง index ที่ b-1

เช่น ถ้าเราต้องการเลือกสมาชิกตั้งแต่ตัวที่ 2 จนถึงตัวที่ 4 ของลิสต์ในตัวแปร student_heights เราจะใช้คำสั่ง student heights[1:4]

Slice [:]

10	20	30	40	50	60
0	1	2	3	4	5

 $list[0:3] \rightarrow [10, 20, 30]$ $list[0:4] \rightarrow [10, 20, 30, 40]$ $list[3:5] \rightarrow [40, 50]$

การเลือกบางส่วนของลิสต์ (slicing)

คำสั่งเลือกบางส่วนสามารถละจุดจบได้ด้วย ลิสต์[a:]

เช่น เราจะเลือกสมาชิกตั้งแต่ตัวที่ 2 เป็นต้นไปในลิสต์ student_heights ด้วยคำสั่ง

student_heights[1:]

แบบฝึกหัด 5.3

เรามีลิสต์ my_list ที่มีสมาชิก 10 ตัวดังนี้ my_list = [10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]

จงเลือกสมาชิก<u>ตัวที่</u> 3 จนถึง<u>ตัวที่</u> 7

จงเลือกสมาชิก <u>index</u> ที่ 3 จนถึง <u>index</u> ที่ 5

Tuple

tuple เหมือนกับ list เกือบทุกอย่าง แค่เรา update ค่าใน tuple ไม่ได้ และใช้ () เปิด ปิด ข้อมูล

#สร้าง tuple

```
tuple_a = (1, 2, 3, 4, 5)
tuple b = ('hi', 'toy', True, False, 200)
```

#พยายามอัพเดทค่า tuple จะขึ้นerror

tuple a[0] = 100

#TypeError: 'tuple' object does not support item assignment

Dictionary

```
# สร้าง Dictionary (key-value pairs)
dict a = {
"John": 25,
"Jack": 30,
"Mary": 29
# พิมพ์ค่า ออกจาก dict a
print(dict_a["John"]) # $\frac{1}{25}$
print(dict_a["Jack"] )# $\frac{1}{2}$ 30
print(dict a["Mary"] )# $\frac{1}{29}$
```

Update Dictionary

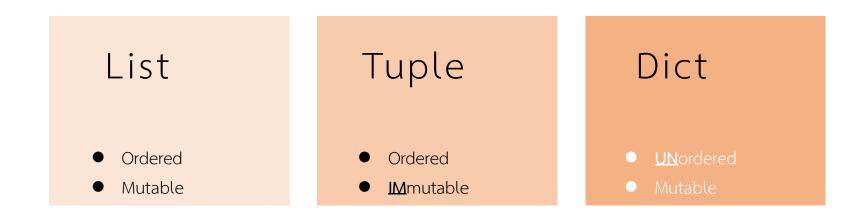
Update ค่าใน Dictionary

```
dict_a = {
"John": 25,
"Jack": 30,
"Mary": 29
dict a["Jack"] = 33
# เพิ่มค่าใหม่ใน Dictionary
dict a["Toy"] = 28
print(dict a) # \(\frac{1}{2}\){'John': 25, 'Jack': 33, 'Mary': 29, 'Toy': 28}
```

Print Dictionary

```
dict a = {"John": 25, "Jack": 30, "Mary": 29 } # create dictionary
print(dict a.keys())
dict_keys(['John', 'Jack', 'Mary'])
print(dict a.values())
dict_values([25, 30, 29])
print(dict a)
print(dict_a["John"] )
```

Compare Main Data Structures

Ordered แปลว่าเรียงลำดับ สามารถ slice ด้วย index ได้ Mutable แปลว่าสามารถแก้ไขข้อมูลใน data structure นั้นได้

แบบฝึกหัด 5.4

เราเลือก เพื่อน มา 5 คน

- 1.ทำ List [] ของ ส่วนสูง เพื่อน 5 คน
- 2.ทำ Tuple () ของ น้ำหนัก เพื่อน 5 คน
- 3. print ส่วนสูง ของ เพื่อน คนที่ 2
- 6. print น้ำหนัก ของ เพื่อน คนที่ 3 ถึง 5
- 7. แก้ไข List เดิม โดย เพิ่ม (สมาชิก) ส่วนสูง ของเพื่อน คนที่ 6 เข้าไป #ลองค้นจาก google
- 8. ลบ ส่วนสูง ของเพื่อน คนที่ 3 ออกจาก List #ลองค้นจาก google

กิจกรรม 6: การวนซ้า

ในกิจกรรม 5 ต้องใช้วิธี copy-paste แล้วแก้หมายเลขตำแหน่งของสมาชิกเอาทีละ ตำแหน่ง ถ้าเกิดลิสต์มีสมาชิกจำนวนมากขึ้นมา เราก็คงจะ copy-paste กันเยอะแน่นอน เรา สามารถใช้วิธีการวนลูป (loop) เพื่อทำกระบวนการเดิมซ้ำ ๆ ได้

ลูปฟอร์ (for-loop)

ลูปฟอร์ (for-loop) ใช้สำหรับทำกระบวนการเดิมซ้ำ ๆ กับสมาชิกแต่ละตัวในลิสต์ <u>ตามลำดับ</u> รูปแบบคำสั่งของลูปฟอร์คือ

for <ตัวแปร> in <ลิสต์>:

<กระบวนการ>

คำสั่งนี้จะแทนสมาชิกแต่ละตัวในลิสต์ด้วยตัวแปรที่กำหนด แล้วจึงทำซ้ำกระบวนการนี้ จนกว่าจะใช้ สมาชิกครบทุกตัวตามลำดับ

ลูปฟอร์ (for-loop)

```
# สมาชิกแต่ละตัวของลิสต์ student_heights จะแทนด้วยตัวแปร height
student heights = [163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]
for height in student heights:
  # พิมพ์ค่าของตัวแปร height ออกหน้าจอ
   print(height)
print('That is all')
₩163.5
   150.0
   167.0
   161.25
   170.0
   That is all
```

กฎการย่อหน้าของภาษาไพธอน

- 1) กระบวนการที่เราต้องการทำซ้ำในลูปทุกชนิด <u>จะต้องย่อหน้าถัดเข้าไปทางขวาเสมอ</u>
- 2) ขนาดของย่อหน้าที่นิยมกันคือ เคาะ spacebar 4 ครั้ง
- 3) เมื่อไรก็ตามที่ย่อหน้ากลับออกมาทางซ้าย <u>จะถือว่าจบลูปแล้ว</u>

แบบฝึกหัด 6.1

1.พิมพ์สมาชิกแต่ละตัวในลิสต์ my_list ออกหน้าจอ โดยใช้ลูป for และคำสั่ง print my_list = ['hello', 'my', 'name', 'is', 'Pug']

2.เพิ่มค่าสมาชิกแต่ละตัวในลิสต์ my_numbers ตัวละ 10 และพิมพ์ออกหน้าจอ โดยใช้ลูป for และคำสั่ง print my_numbers = [50, 40, 30, 20, 10]

ช่วงจำนวน (range)

i = 3

i = 4

i = 5

ช่วงจำนวน (range)

i = 1

i = 2

i = 3

i = 4

i = 5

นอกจากนี้เรายังสามารถกำหนด ขนาดของก้าว ในการสร้างช่วงจำนวนได้ โดยใช้คำสั่ง range(a, b, c) เมื่อค่า c คือ ขนาดของก้าว

```
# ก้าวมีขนาดเท่ากับ 2
for i in range(0, 10, 2):
    print('i =', i)

    i = 0
    i = 2
    i = 4
    i = 6
    i = 8
```

ข้อดีของการใช้คำสั่ง range ที่กำหนดขนาดของก้าวได้ ก็คือ เราสามารถไล่ index *ย้อนหลัง*ได้ด้วย เช่น

```
# ก้าว<u>มีขนาดติดลบ</u>แปลว่าเดินถอยหลัง
for i in range(5, 0, -1):
   print(i)
   4
   3
   2
```

แบบฝึกหัด 6.2

1.จงวนลูปค่า index i จากค่า 1 ถึง 5 โดยแต่ละรอบที่วนลูป ให้พิมพ์ค่าของ 2 * i ออกมาทางหน้าจอ

2. จงวนลูปค่า index i จากค่า 20 จนถึง 15 โดยแต่ละรอบที่วนลูป ให้พิมพ์ค่า i /10 ออกมาทางหน้าจอ

3. จงวนลูปเพื่อแสดงสูตรคูณแม่ 3 ไล่ ตั้งแต่ 3×1 จนถึง 3×12 โดยจะลักษณะผลลัพธ์ ดังนี้

```
3 * 1 = 3

3 * 2 = 6

3 * 3 = 9

3 * 4 = 12

3 * 5 = 15

3 * 6 = 18

3 * 7 = 21

3 * 8 = 24

3 * 9 = 27

3 * 10 = 30

3 * 11 = 33

3 * 12 = 36
```

ลูปซ้อนลูป (loop embedding)

เราสามารถเขียนลูปซ้อนลูปได้ด้วย หากว่าโปรแกรมของเรามีความซับซ้อนกว่าลูปเดียว เช่น เราสามารถวนลูปเพื่อไล่สูตรคูณแม่ 3 ถึงแม่ 5 ได้ดังนี้

```
# วนลูป index m เพื่อไล่แม่สูตรคูณจากแม่ 3 ถึงแม่ 5 for m in range(3, 6):

print('Multiplication of', m)

# วนลูป index i เพื่อไล่ตัวคูณจาก 1 ถึง 12 for i in range(1, 13):

print(m, '*', i, '=', m * i)

print() # พิมพ์บรรทัดใหม่คั่นระหว่างแม่
```

Output:

```
Multiplication of 3
3 * 1 = 3
 3 * 2 = 6
 3 * 3 = 9
 3 * 5 = 15
 3 * 6 = 18
3 * 7 = 21
 3 * 8 = 24
3 * 9 = 27
3 * 10 = 30
3 * 11 = 33
3 * 12 = 36
Multiplication of 4
4 * 1 = 4
4 * 2 = 8
 4 * 3 = 12
4 * 4 = 16
 4 * 5 = 20
 4 * 6 = 24
 4 * 7 = 28
4 * 8 = 32
 4 * 9 = 36
 4 * 10 = 40
4 * 11 = 44
4 * 12 = 48
Multiplication of 5
5 * 1 = 5
 5 * 2 = 10
 5 * 3 = 15
 5 * 4 = 20
 5 * 5 = 25
 5 * 6 = 30
 5 * 7 = 35
 5 * 8 = 40
 5 * 10 = 50
 5 * 11 = 55
5 * 12 = 60
```

ข้อสังเกตจากการวนลูปฟอร์ในการไล่แม่สูตรคูณ ก็คือ

- 1) ในลูปนอก เราจะวนลูป index ของแม่สูตรคูณก่อน เช่น แม่ 3 ถึงแม่ 5 เป็นต้น
- 2) ส่วนลูปข้างใน เราจะวนลูป index ของตัวคูณในแต่ละแม่ คือตั้งแต่ 1 ถึง 12

นั่นแสดงว่า ถ้าเราจะเขียนโปรแกรมที่สลับซับซ้อนได้ เราจะต้องแยกแยะและถอดลูปออกเป็นชั้นนอกและ ชั้นในให้ออก

แบบฝึกหัด 6.3

จงเขียนโปรแกรมเพื่อไล่แม่สูตรคูณจากแม่ 11 ถึงแม่ 15 โดยแต่ละแม่จะคูณกับตัวเลขตั้งแต่ 1 จนถึง 12

กิจกรรม 7: การกำหนดเงื่อนไข

การกำหนดเงื่อนไข (branching) ในภาษาไพธอนจะใช้คำสั่ง if (แปลว่า 'ถ้า') โดยจะมีรูปแบบดังนี้ if <เงื่อนไข>:

<กระบวนการ>

คอมพิวเตอร์จะทำกระบวนการที่อยู่ในด้านใน ถ้าหากว่า*เงื่อนไขที่กำหนดนี้เป็นจริง*

จะสังเกตว่ากระบวนการนี้จะต้องย่อหน้าเหมือนกับคำสั่งลูป for นั่นเป็นเพราะว่า การเว้นวรรคย่อหน้า จะเป็นการบอกสโคป (scope) ของคำสั่ง ว่าเป็นกระบวนการที่อยู่ภายใต้คำสั่งที่อยู่ด้านนอก การวนลูปก็จะวน ภายใน scope ของตัวเอง การกำหนดเงื่อนไขก็จะทำงานเฉพาะภายใน scope ของตัวเองเท่านั้น

เช่น โปรแกรมด้านล่างนี้จะพิมพ์ข้อความ 'Hurray!' ถ้าหากว่าเงินเดือนในตัวแปร salary มีค่ามากกว่า 10,000 บาท

ทดลองพิมพ์และรัน

salary = 5000

if salary > 10000:

print('Hurray!')

ทดลองเปลี่ยนค่าตัวเลขของตัวแปร salary เป็น 12000 แล้วรันใหม่

รูปแบบของเงื่อนไข

เราสามารถใช้เครื่องหมายเปรียบเทียบทางคณิตศาสตร์ได้เหมือนในวิชาคณิตศาสตร์

เครื่องหมาย	ความหมาย	ตัวอย่าง
<	น้อยกว่า	3 < 5
>	มากกว่า	5 > 3
==	เท่ากับ	my_salary == your_salary
!=	ไม่เท่ากับ	my_salary != your_salary
>=	มากกว่าหรือเท่ากับ	my_salary >= your_salary
<=	น้อยกว่าหรือเท่ากับ	my_salary <= your_salary

ถ้าเราลองพิมพ์ค่าความจริงของเงื่อนไขออกมา เราจะได้เป็นค่า True หรือ False ซึ่งค่าความ จริงก็เป็นข้อมูลประเภทหนึ่งเหมือนกัน เรียกว่า *ค่าตรรกะ* (boolean) เช่น

ทดลองพิมพ์และรัน

print
$$(0.5 > 0.3)$$
 # True

True

False

True

True

ทั้งนี้เราสามารถใช้เครื่องหมายเปรียบสามารถใช้ได้กับข้อความได้ เช่น

ทดลองพิมพ์และรัน

```
print('hello' == 'hello') # True

print('hello' != 'world') # True

print('hello' < 'alphabet') # False − คอมพิวเตอร์เรียงลำดับข้อความตามตัวอักษร

True

True

False
```

นอกจากนี้เรายังสามารถใช้ตัวเชื่อมทางตรรกศาสตร์ได้ด้วย

ตัวเชื่อม	ความหมาย	ตัวอย่าง
and	และ	a == b and x == y
or	หรือ	a != b or c != d
not	ไม่	not (a > b)
()	วงเล็บ	(a == b) and not $(c > d)$

ตารางค่าความจริง

ทดลองพิมพ์และรัน

```
v1 = 100
v2 = 200
v3 = 300

print(v1 == v2 and v2 == v3)

print(v1 + v2 == v3 or v2 + v3 == v1)

# True or False = True

print(v1 + v2 == v2 and v2 == v3) or v1 == v2)

# not(False and False) or False = True

True

True
```

แบบฝึกหัด 7.1

จงเขียนโค้ด ตั้งเงื่อนไขเพื่อให้คอมพิวเตอร์พิมพ์ข้อความว่า 'You are tall.'

ถ้าหากว่าความสูงในตัวแปร my_height มากกว่า 170 โดยกำหนดให้ตัวแปร my_height มีค่าเท่ากับ 175

แบบฝึกหัด7.2

จงเขียนโค้ด ตั้งเงื่อนไขเพื่อให้คอมพิวเตอร์พิมพ์ข้อความว่า 'You are weathy and tall.' ถ้าหากว่าเงินเดือนใน ตัวแปร my_salary มากกว่า 10000 และความสูงในตัวแปร my_height มากกว่า 170

แบบฝึกหัด 7.3

student heights = [163.5, 150.0, 167.0, 161.25, 170.0]

จงเขียนโค้ดดึงข้อมูลจากตัวแปร student_heights และใส่เงื่อนไขเพื่อควบคุมการพิมพ์ความสูงของนักเรียนแต่ ละคน โดยจะพิมพ์ความสูงออกมา เฉพาะคนที่มีความสูงมากกว่า 160 เซนติเมตรเท่านั้น

[หมายเหตุ: จะสังเกตว่าโจทย์ข้อนี้จะใช้ทั้งลูปฟอร์ และการตั้งเงื่อนไขประกอบกันได้ด้วย]

กิจกรรม 8: ฟังก์ชัน

สร้างฟังก์ชันใช้เองใน Python ง่ายมาก ใช้ **def** keyword เช่น

def function_name():
 do something

ตัวอย่าง เช่น

```
def sum_two_nums(a, b):
    return a+b
```

```
# ทดสอบเรียกใช้ function
sum_two_nums(6, 4)

$\bigsim 10
sum_two_nums(10, 2)
$\bigsim 12$
```

return vs. print

```
def sum_two_nums1(a, b):
     return a+b #ต้องใช้ print เพิ่ม
def sum two nums2(a, b):
     print(a+b) #จะ print ค่าออกมาได้เลย โดยไม่ต้องใช้คำสั่ง print ตอนเรียกใช้ฟังก์ชัน
# ทดสอบ function
temp1 = sum two nums1(10, 2)
temp2 = sum two nums2(10, 2)
print(temp1)
♥> 12
temp2
```

Lambda Functions

- ฟังก์ชันที่ไม่มีการตั้งชื่อ
- ทำงานเหมือนฟังก์ชันธรรมดา
- เขียนโค้ดสั้นกว่า กระชับกว่า
- o ข้อจำกัด คือมีได้แค่ Single Expression (นิพจน์เดียว)
- ใช้แทนฟังก์ชันง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน

Lambda Functions ใช้อย่างไร?

รูปแบบ lambda argument : expression

ตัวอย่างเช่น

cube = lambda x: x**3

เรียกใช้ฟังก์ชัน

print(cube(2))

เปรียบเทียบฟังก์ชันธรรมดากับฟังก์ชัน Lambda

ฟังก์ชัน Lambda

cube = lambda x: x**3

เรียกใช้ฟังก์ชัน

print(cube(2))

ฟังก์ชันธรรมดา

def cube(x)

result = $x^{**}3$

return result

เรียกใช้ฟังก์ชัน

print(cube(2))

แบบฝึกหัด 8.1

- 1.เขียนฟังก์ชันธรรมดา รับค่า 4 พารามิเตอร์ และหาค่าเฉลี่ยจากค่าที่รับเข้ามา จากนั้นเรียกใช้ฟังก์ชันโดยส่งค่า 4, 5, 6 และ 7 ไปให้ฟังก์ชัน และ print ค่าผลลัพธ์ที่ได้จากฟังก์ชันออกมา
- 2.เขียนฟังก์ชัน*ไม่มีชื่อ*รับค่า พารามิเตอร์ 1 ตัว โดยนำค่าพารามิเตอร์ที่รับหารด้วย 3 จากนั้นเรียกใช้ฟังก์ชันโดย ส่งค่า 9 ไปให้ฟังก์ชัน และ print ค่าผลลัพธ์ที่ได้จากฟังก์ชันออกมา

Reference

- ธนารักษ์ ธีระมั่นคง และคณะ. (2562). **การโปรแกรมภาษา Python (ไพธอน) เบื้องต้น.** กรุงเทพฯ: สมาคม ปัญญาประดิษฐ์ประเทศไทย.
- กษิดิศ สตางค์มงคล (2563). Python for Non-Programmer. กรุงเทพฯ: Datarockie.
- กฤษฎา เฉลิมสุข (2563). **Introduction to Python for Data Science.** กรุงเทพฯ: The Self Made Serial Entrepreneur.
- http://www.ayarafun.com